

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเสนอผลการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงาน
เผ่ากระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ครั้งนี้
ครอบคลุมเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้ วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐาน กลุ่มตัวอย่าง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานเผ่ากระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพใน
โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานเผ่ากระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียน
ประถมศึกษา จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานเผ่ากระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียน
ประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ใน 3 ด้าน คือ
  - 2.1 ด้านบริหาร
  - 2.2 ด้านบริการ
  - 2.3 ด้านวิชาการ
3. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเผ่ากระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียน
ประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 ด้าน ดังกล่าว ตามตัวแปร ขนาดของโรงเรียน

หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทัศนศึกษา ประสิทธิภาพการทำงาน ประสิทธิภาพ การเข้ารับการอบรม และความรู้ในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศึกษา

4. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 ด้านดังกล่าว

สมมติฐานการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา มีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบริหาร ด้านวิชาการ และด้านวิชาการ อยู่ในระดับมาก
2. การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด สงขลา ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานแตกต่างกัน
3. การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด สงขลา ที่มีหน่วยงานรับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทัศนศึกษาต่างกัน มีปัญหาในการ ดำเนินงานแตกต่างกัน
4. การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด สงขลา ที่ครูผู้รับผิดชอบมีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีปัญหาในการดำเนินงานแตกต่างกัน
5. การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัด สงขลา ที่ครูผู้รับผิดชอบมีประสบการณ์การเข้ารับการอบรมต่างกัน มีปัญหาในการ ดำเนินงานแตกต่างกัน

8. การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ที่ครูผู้รับผิดชอบมีระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานแตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ตามตัวแปร หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพและขนาดของโรงเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 230 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบทดสอบวัดความรู้โดยสร้างขึ้นจากแนวคิดที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ชุด ดังนี้

1. แบบสอบถาม ประกอบด้วย 4 ตอน คือ
  - ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลโรงเรียนและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (check list) จำนวน 4 ข้อ
  - ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพของการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 23 ข้อ
  - ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 23 ข้อ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Question) จำนวน 12 ข้อ

2. แบบทดสอบวัดความรู้ของครูผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) จำนวน 25 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยให้แบบสอบถามและแบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามและแบบทดสอบไปให้ครูผู้รับผิดชอบดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 ชุด ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ขอความร่วมมือจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังโรงเรียนต่าง ๆ ที่มีครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยให้โรงเรียนนำแบบสอบถามมาคืนไว้ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ที่โรงเรียนนั้นสังกัด
2. ผู้วิจัยไปเก็บแบบสอบถามที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ ตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. นำผลการตอบหรือคะแนนมาบรรจุลงในแบบบันทึกข้อมูล (Coding Form)
3. นำข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลไปวิเคราะห์ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS/PC⁺ (Statistical Package for the Social Sciences)/Personal Computer plus เพื่อหาค่าต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
  - 3.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ของคะแนนสภาพและปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา
  - 3.2 ค่าทดสอบที (t-test) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม
  - 3.3 ค่าทดสอบเอฟ (F-test) ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA) ในการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป
  - 3.4 การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายคู่หลังจากพบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ความแปรปรวนในข้อ 3:3 โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ้ (Scheffé)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปประเด็นสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ทั้งสิ้น 222 คน เป็นครูที่อยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 ในโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.13 และในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.37 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนที่เป็นเขตรับผิดชอบของ สถานีนอนามัส จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 61.26 รองลงมาในโรงเรียนที่เป็นเขตรับผิดชอบของสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัด จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 26.58 และในโรงเรียนที่เป็นเขต รับผิดชอบของโรงพยาบาลชุมชน, โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลทั่วไป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.16 ประสบการณ์การทำงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 3 ปีขึ้นไป จำนวน 162 คน คิดเป็นร้อยละ 73.97 รองลงมา มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 3 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.03 ประสบการณ์การเข้ารับการอบรม ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การเข้ารับการอบรมน้อย คือ 0-2 ครั้ง จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 61.26 รองลงมา มีประสบการณ์การเข้ารับการอบรมมาก คือ 3 ครั้งขึ้นไป จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 38.74 ระดับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ระดับปานกลางคือ คะแนนระหว่าง 11.88-19.92 คะแนน จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 64.41 รองลงมา มีความรู้ระดับน้อยคือ ตั้งแต่ 11.87 คะแนนลงมา จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 18.92 และมีความรู้ระดับมากคือ ตั้งแต่ 19.93 คะแนนขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67
2. สภาพของการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ปรากฏว่า โดยภาพรวม มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบริหาร และด้านบริการมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่ด้านวิชาการมีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัญหาของการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ปรากฏว่า ทั้งภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านบริหาร ด้านบริการและด้านวิชาการ มีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

4. เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ทั้งภาพรวมและรายด้านตามตัวแปร ปรากฏผลดังนี้

4.1 ปัญหาการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบทั้งที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

4.2 ปัญหาการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบที่อยู่ในโรงเรียนเขตรับผิดชอบของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด, โรงพยาบาลชุมชน, โรงพยาบาลศูนย์, โรงพยาบาลทั่วไป และสถานีอนามัย มีปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

4.3 ปัญหาการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 3 ปี และ 3 ปีขึ้นไป มีปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

4.4 ปัญหาการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบที่มีประสบการณ์การเข้ารับการอบรม น้อยและมาก มีปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

4.5 ปัญหาการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบที่มีระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน เฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพน้อย ปานกลาง และมาก มีปัญหาการดำเนินงาน เฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ด้านบริหาร ด้านบริการและด้านวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

5. สรุปข้อเสนอแนะปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนคติสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา จากกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้ คือ

5.1 การจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนคติสุขภาพในโรงเรียน ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีปัญหา ส่วนน้อยจะมีปัญหาที่ครูประจำชั้นไม่ให้ความร่วมมือ

5.2 คณะกรรมการศึกษาการดำเนินงานเพื่อถ่ายทอดนโยบาย วิธีการและความรู้ในการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ แก่ครูทุกคนในโรงเรียน ปัญหาคือ หนังสือที่ใช้ประกอบการดำเนินงานมีเล่มเดียว ไม่เพียงพอต่อการศึกษาค้นคว้า ส่วนปัญหารองลงมาคือ คณะกรรมการไม่มีเวลาที่จะศึกษาจากคู่มือการดำเนินงานเพราะมีงานสอนมาก และปัญหาที่สำคัญอีกอย่างคือ คณะกรรมการไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ครูทุกคนเข้าใจการดำเนินงานได้ชัดเจน

5.3 การนำบัตรรักษาเบื้องต้นโครงการให้ยาแก้ปวดหรือใส่ยาแก้ปวดลงในรูฟัน ปัญหาคือ โรงเรียนไม่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่รับผิดชอบและครูไม่มีความรู้-ความเข้าใจในการใช้ยาแก้ปวดและยาใส่ในรูฟันฯ เป็นปัญหารองลงมา

5.4 การตรวจโรคเหงือกอักเสบและโรคฟันผุตามหลักเกณฑ์ของการเฝ้าระวังฯ ปัญหาส่วนใหญ่คือครูบางท่านลืมหลักเกณฑ์ในการตรวจ และปัญหารองลงมาคือ ในการตรวจโรคฟันผุ ครูไม่สามารถแยกฟันถาวรและฟันน้ำนมได้

5.5 การส่งต่อผู้ป่วยหรือการจัดการให้นักเรียนได้รับการรักษา ปัญหาส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครองไม่สนใจนำบุตรหลานไปโรงพยาบาล ปัญหารองลงมาคือ การคมนาคมไม่สะดวกและไม่มีพาหนะในการนำเด็กไปรับการรักษา

5.6 การแปรงฟันหลังอาหารกลางวันในโรงเรียน ส่วนใหญ่ปัญหาคือ ไม่มีสถานที่เฉพาะสำหรับให้นักเรียนแปรงฟัน ขาดงบประมาณสนับสนุนและไม่มีการควบคุมการแปรงฟันของนักเรียนให้เป็นระบบและสม่ำเสมอ ปัญหาอีกอย่างคือนักเรียนไม่มีแปรงสีฟันและแก้วน้ำครบทุกคน

5.7 การรอน้ำยาฟลูออไรด์ ส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาในการดำเนินงาน

5.8 การจัดสถานที่หรืออุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการให้ความรู้ทัศนคติศึกษา ปัญหาส่วนใหญ่ทางโรงเรียนไม่มีสื่อเกี่ยวกับทัศนคติสุขภาพที่จะกระตุ้นความสนใจแก่เด็ก

5.9 การกำหนดบทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมต่อการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่คือ ผู้ปกครองไม่ค่อยเห็นความสำคัญในการแปร่งฟัน หรือดูแลสุขภาพในช่องปากและผู้ปกครองไม่มีความรู้ด้านทันตสุขภาพ ปัญหารองลงมาคือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนเมื่อจัดให้เด็กไปรับบริการที่โรงพยาบาล

5.10 การเผยแพร่ทันตสุขภาพเป็นครั้งคราว โดยการจัดป้ายนิเทศหรือจัดนิทรรศการ ปัญหาคือไม่มีสื่อ-อุปกรณ์ที่จะนำมาจัดนิทรรศการหรือป้ายนิเทศ ปัญหารองลงมาคือ ครูไม่มีเวลาที่จะจัดป้ายนิเทศหรือจัดนิทรรศการ

5.11 การควบคุมอาหารที่มีโทษต่อทันตสุขภาพ ปัญหาส่วนใหญ่ ครูไม่สามารถควบคุมได้ทั่วถึงเพราะส่วนใหญ่เด็กเรียนจะซุกกินขนมอยู่ที่บ้าน ปัญหารองลงมาคือ ครูไม่มีอำนาจที่จะควบคุมร้านค้าใกล้โรงเรียนให้งดขายอาหารที่มีโทษต่อฟัน

5.12 การจัดอบรมเกี่ยวกับทันตสุขภาพให้แก่อาสาสมัครนักเรียนในโรงเรียน ปัญหาคือ งบประมาณ ส่วนปัญหารองลงมาคือ ไม่มีบุคลากรจะให้การอบรม

แนวทางแก้ไขปัญหานั้นไม่อาจจะสรุปได้เนื่องจากแบบสอบถามครั้งนี้เป็นแบบสอบถามปลายเปิด แต่กลุ่มตัวอย่างตอบน้อยมาก จึงไม่สามารถสรุปเพื่อเป็นตัวแทนประชากรได้

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหาร ด้านบริการและด้านวิชาการ รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพทั้ง 3 ด้านดังกล่าวข้างต้นโดยจำแนกตามขนาดของโรงเรียน หน่วยงานรับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพ ประสิทธิภาพการทำงาน ประสิทธิภาพการเข้ารับการอบรมและระดับความรู้ในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการทดสอบสมมติฐาน ได้อภิปรายผลตามลำดับดังต่อไปนี้

1. สภาพการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมทุกด้าน มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และแยกเป็นรายด้าน คือ ด้านบริหาร ด้านบริการ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่ด้านวิชาการ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา นั้น เป็นนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติร่วมกับกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข มอบหมายให้โรงเรียนประถมศึกษาถือปฏิบัติ การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพทุกโรงเรียน โดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคู่มือ ซึ่งเป็นลักษณะงานที่เด่นชัด และสามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนที่กำหนด ใน 3 ด้าน คือ ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ

กลปรกับฝ่ายทัศนสุขภาพสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา ได้มีนโยบายที่เด่นชัดในการกำหนดกิจกรรมให้โรงเรียนประถมศึกษา แต่ละโรงเรียนในจังหวัดสงขลา ได้ปฏิบัติอย่างเคร่งครัด และแต่ละโรงเรียนจะต้องส่งแบบบันทึกกิจกรรมดำเนินงานต่าง ๆ มายังหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทัศนสุขภาพ จึงทำให้สภาพการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก

สอดคล้องกับ เฉลิม สุวรรณชนะ (2536 : 128) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของศึกษาธิการอำเภอในจังหวัดภาคใต้ พบว่า ศึกษาธิการอำเภอในจังหวัดภาคใต้ ปฏิบัติงานในด้านการติดตามประเมินผลด้านประสานงานและด้านการดำเนินงาน ด้านกิจกรรมพิเศษ อยู่ในระดับมาก เพราะบทบาท อำนาจหน้าที่ของศึกษาธิการอำเภอ เกือบทุกหลักมนุษยสัมพันธ์ส่วนตัวดี และการปฏิบัติงานในด้านดังกล่าวต้องทำร่วมกันกับ 6 กระทรวงหลักในพื้นที่ จึงทำให้ผลการปฏิบัติงานในด้านดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะมีปัจจัยเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานสูงกว่าด้านอื่น ๆ

ในขณะที่ผลการวิจัยของ จำลอง ฮาห้องภาส (2524 : 48) ที่ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ เฉลิว คีฮัน (2530 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการของ

ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา กับผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2528 สำนักงานการศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับมากเช่นกัน

2. ปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านบริหาร ด้านบริการ และด้านวิชาการ ทั้งนี้ เนื่องมาจากการที่ฝ่ายทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา แผนกทันตกรรมโรงพยาบาลอำเภอทุกอำเภอ และสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอ ร่วมกับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดสงขลา ได้ดำเนินการจัดอบรมการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ให้กับครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ เพื่อให้ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ มีความรู้ ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินงาน เพราะการมีความรู้ ความเข้าใจและมีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินงานนั้น เป็นสิ่งจำเป็นเบื้องต้นของครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน สำหรับรายละเอียดของการอบรม (กระทรวงสาธารณสุข, 2536 : 1) มีดังนี้คือ

- 1) แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมป้องกันโรคในช่องปาก
- 2) การดำเนินงานทันตสาธารณสุขในโรงเรียนประถมศึกษา
- 3) การดำเนินงานตามกลวิธีเฝ้าระวังฯ และฝึกปฏิบัติตรวจสภาวะทันตสุขภาพใน

เด็กนักเรียน

นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังได้รับแจกเอกสารคู่มือการเฝ้าระวังทันตสุขภาพในเด็กวัยประถมศึกษา การดำเนินงานกิจกรรมเฝ้าระวังทันตสุขภาพของนักเรียนที่ "ครูทำได้" ด้วยเสาเหตุดังกล่าวน่าจะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับ อุมภาพร ปุณฺณโสพรรณ (2532 : 54) พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน และครูทั่วไป มีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียน ครูอนามัยโรงเรียน และครูทั่วไป เป็นบุคลากรที่สำคัญในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน ซึ่งต้องรับทราบนโยบายหลักการ

ดำเนินงานอนามัยโรงเรียน ต้องร่วมมือประสานงานกันและกัน ประกอบกับบุคลากรทั้ง 3 กลุ่ม ดังกล่าวเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนถึงวันละ 6-7 ชั่วโมง ส่อมเข้าใจปัญหาของนักเรียน น่าจะมีส่วนทำให้รับทราบสภาพปัญหาในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนร่วมกัน หรือใกล้เคียงกัน

ผลการวิจัยของสมควร ปีธราช (2534 : 106) ที่ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสุโขทัย พบว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาส่วน ได้ให้ความสำคัญงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นงานหลักของโรงเรียนที่จะต้องเร่งรัดปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและคำนึงถึงประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการในโรงเรียนเป็นสำคัญ

ส่วน ชวาล การินทร์ (2535 : 141) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นต้นของเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน เพราะว่าการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นต้นของเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นเรื่องใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษา เพราะเพิ่งเปิดดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลเมื่อปีการศึกษา 2526 เป็นต้นมา ดังนั้นจึงขาดการเตรียมการและการวางแผนล่วงหน้า การเตรียมการด้านต่าง ๆ ยังไม่คืบพอ โดยเฉพาะหน่วยงานในระดับปฏิบัติ คือโรงเรียนประถมศึกษา ที่จัดการศึกษาขั้นต้นเด็กเล็ก ยังไม่มีความพร้อมในการดำเนินงาน การจัดการศึกษาระดับดังกล่าวดีพอ

ยังสอดคล้องกับที่ทวีวัฒน์ บัวพันธ์ (2535 : 96) ได้ศึกษาระดับปัญหาการดำเนินงานโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้รับผิดชอบโครงการ และครูผู้ร่วมโครงการในโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. มีทัศนะเกี่ยวกับระดับปัญหาคำเนินโครงการ กศ.พช. โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียนในโครงการ กศ.พช. ได้ดำเนินโครงการเตรียมการขยายความรู้และพัฒนางานตามข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจ ขยาย

ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดลำดับงานที่จะทำพร้อมทั้งรายละเอียด กระจายงานให้ผู้ที่รับผิดชอบอย่างทั่วถึงและเหมาะสม ประชุมครูกรรมการศึกษา คปค. และกรรมการหมู่บ้าน เพราะทราบหรืออนุมัติโครงการประชาสัมพันธ์ความก้าวหน้าเป็นระยะ วัดและสรุปผลโครงการเป็นข้อ ๆ ประชุมผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อเสนอผลการวัดผลและสัมมนา ประเมินผลทุกโครงการ ทุกกิจกรรม เพื่อเตรียมพัฒนางานในปีต่อไปอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องทุกปี จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ ครูผู้ร่วมโครงการ มีความรู้ความเข้าใจในนโยบาย แนวคิด แนวปฏิบัติและอุดมการณ์ของโครงการ กศ.พช. และสามารถดำเนินงานจนปัญหาต่าง ๆ คลี่คลายจนอยู่ในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ จำลอง กุศลครอง (2535 : 111-112) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน โดยส่วนรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะการจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่กำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดทุกโรง ได้จัดโครงการอาหารกลางวันให้ครบทุกโรงเรียน ในวันที่ 5 ธันวาคม 2530 โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนทุกคนได้รับประทานอาหารกลางวันที่มีคุณค่าและเพียงพอับความต้องการของร่างกาย โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ก็ได้ดำเนินการโครงการอาหารกลางวันตามนโยบายดังกล่าวด้วย โดยทุกโรงเรียนดำเนินการตามคู่มือที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด ซึ่งมีขั้นตอนและการดำเนินการเป็นไปในแนวเดียวกัน ประกอบกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ได้มองเห็นความสำคัญในการจัดโครงการอาหารกลางวัน จึงให้ความร่วมมือส่งเสริมและสนับสนุนในด้านเงินทุน วัสดุ อุปกรณ์ และร่วมดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษาด้วย เนื่องจากการจัดโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จึงจะสามารถส่งเสริมสุขภาพอนามัยของเด็กนักเรียนให้สมบูรณ์ได้ จากเหตุผลดังกล่าวอาจจะ เป็นสาเหตุปัญหาการดำเนินงานโครงการอาหารกลางวันของผู้บริหารและครูอาจารย์ ผู้รับผิดชอบโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพใน โรงเรียนประถมศึกษา ตามสมมติฐานของการวิจัย

3.1 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพใน
โรงเรียนประถมศึกษา ของครูผู้รับผิดชอบที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน พบว่า ครูที่อยู่ใน
โรงเรียนขนาดต่างกันมีปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก
ลักษณะโครงสร้างในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน
ประถมศึกษา มีความเหมือนกัน แม้ว่าขนาดของโรงเรียนต่างกันแต่การปฏิบัติงานนั้นจะต้อง
ดำเนินงานภายใต้ระเบียบ กฎเกณฑ์และนโยบายเดียวกัน

สำหรับการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน
ประถมศึกษา ทางราชการได้จัดส่งเอกสารประกอบการดำเนินงาน ให้กับโรงเรียนได้
ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน ดังนั้นครูซึ่งปฏิบัติงานในโรงเรียนแตกต่างกัน จึงต้องอาศัย
แนวปฏิบัติตามเอกสารประกอบการดำเนินงาน ประกอบกับครูผู้รับผิดชอบเองก็ได้รับการ
อบรมชี้แจงการดำเนินงานก่อนจะเริ่มดำเนินงาน

จากเหตุผลดังกล่าวน่าจะทำให้ปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริม
ทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีปัญหาใน
การดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิรัตน์ สุกุณา (2533 :
บทคัดย่อ) พบว่าปัญหาด้านการบริหารกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา
ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีปัญหามาไม่แตกต่างกัน ซึ่ง หวงเพชร ดันดีวิวัฒน์ (2534 : 112)
กล่าวว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ต่างก็ได้รับการจัดสรรทรัพยากร
ปัจจัยสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนงบประมาณในการดำเนินงานตาม
สัดส่วนขนาดของโรงเรียน อีกทั้งยังมีแนวทางดำเนินงานที่ต้องกระทำภายใต้ระเบียบ
กฎเกณฑ์และนโยบายอันเดียวกัน ทำให้ครู อาจารย์มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ นันทา แววสง่า (2535 : 135) กล่าวว่า ครู ผู้บริหารไม่ว่าจะ
อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ได้ผ่านการอบรมตามโครงการมาเหมือน ๆ กัน หลักการ แนวทาง
และวิธีการในการปฏิบัติย่อมคล้ายคลึงกัน อีกทั้งการปฏิบัติการสอนเป็นงานหลักต้องปฏิบัติ
เป็นประจำอยู่แล้ว รวมทั้งได้รับมอบหมาย ภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบในการเรียน

การสอนในโรงเรียนตามนโยบาย และจุดมุ่งหมายที่สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอ กำหนดเหมือนกัน ความคิดเห็นจึงไม่แตกต่างกันและจากสภาพแวดล้อม
สถานที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ในชนบท ไม่ว่าจะขนาดใดก็ตาม พื้นฐานทางการศึกษา อบรม การ
ปะทะสังสรรค์กันเป็นประจำและการได้รับมอบหมายในหน้าที่ลักษณะเหมือนๆ กันเป็นสาเหตุ
ทำให้โรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีปัญหาการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน แสดงว่า
ขนาดของโรงเรียนไม่ใช่ว่าเป็นตัวแปรที่ทำให้ครูมีปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ แตกต่างกัน

3.2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพใน
โรงเรียนประถมศึกษา ที่มีหน่วยงานรับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพต่างกัน พบว่า
หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงาน
เฝ้าระวังฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าหน่วยงานที่
รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพ ซึ่งประกอบด้วย สถานีอนามัย, โรงพยาบาลชุมชน
โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ และฝ่ายทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
สงขลา มีหน้าที่ในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา
ที่เหมือนกันในงานดังต่อไปนี้คือ

1) ด้านบริหาร

- 1.1) ร่วมวิเคราะห์ วางแผนงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพ
- 1.2) จัดทำแผนปฏิบัติงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทันตสุขภาพในโรงเรียน
- 1.3) รวบรวมข้อมูลการตรวจตามระบบเฝ้าระวังฯ
- 1.4) นิเทศและติดตามการดำเนินงาน

2) ด้านบริการ

- 2.1) จัดระบบบริการในเขตพื้นที่รับผิดชอบ
- 2.2) ดำเนินการส่งต่อผู้ป่วยที่มีปัญหารักษาเร่งด่วน
- 2.3) ให้มีการออกหน่วยบริการทันตกรรมในโรงเรียน

3) ด้านวิชาการ

- 3.1) เป็นวิทยากรในการอบรมครู

3.2) ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนางานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธา

(กรมอนามัย, ม.ป.พ. : 9-21)

ซึ่งลักษณะการดำเนินงานที่เหมือนกันดังกล่าวจึงทำให้การดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาที่มีหน่วยงานรับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทัศนศรัทธาต่างกัน จึงมีปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับสุกานดา บัณฑิตยารักษ์ (2524 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาทัศนคติของพยาบาลต่อการปฏิบัติงานอนามัยชุมชนในชนบท พบว่าพยาบาลที่สังกัดหน่วยงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการปฏิบัติงานอนามัยชุมชนในชนบทแตกต่างกัน

3.3 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ครูผู้รับผิดชอบมีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่าครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ร่วมกับฝ่ายทัศนสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสงขลา สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ และโรงพยาบาลอำเภอ ได้จัดอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นประจำทุกปี ในเรื่องการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งทำให้ครูผู้รับผิดชอบดำเนินงานเฝ้าระวังฯ สามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการตามที่กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กำหนด จึงทำให้ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีระดับปัญหาในการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อินดี เงินสะอาด (2531 : 123) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดศรีสะเกษ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเทศบาลในจังหวัดศรีสะเกษ มีประสบการณ์ต่างกัน มีทัศนคติต่อปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการไม่แตกต่างกัน น่าจะเป็นเพราะว่าในปัจจุบันการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนจะต้องผ่านพิจารณาคัดเลือก หรือสอบคัดเลือก แล้วเข้ารับการอบรมเพื่อเข้ารับทราบทบทวนและแนวปฏิบัติก่อน ประกอบกับในช่วงของการปฏิบัติงานจะมีการติดตามและประเมินผลจากผู้รับผิดชอบในระดับสูงขึ้นไปอยู่เสมอ หากผู้บริหารโรงเรียนยังมี

ปัญหาในการปฏิบัติงานก็จะได้รับการนิเทศ หรือจัดให้มีการประชุม อบรม เป็นระยะ ๆ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการปฏิบัติงานมากขึ้น การพัฒนาตนเองของผู้บริหารโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ รวมทั้งการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารนั้น แม้ว่าผู้บริหารโรงเรียนจะมีประสบการณ์ในการเป็นผู้บริหารต่างกัน แต่ถ้ามีพื้นฐานความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานใกล้เคียงกัน ส่อมมีทักษะต่อการปฏิบัติงานหรือปัญหาการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ชาวาล การินทร์ (2535 : 143) ได้ทำวิจัยเรื่องปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่ดำเนินงานการจัดการศึกษาเด็กเล็กที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นเด็กเล็กต่างกัน มีระดับปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นเด็กเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ทุกคนได้รับการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารงานก่อนเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกันด้วยหลักการและวิธีการ ทำนองเดียวกัน โดยเฉพาะการอบรมตามโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา และการเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ไม่ว่าจะ เป็นตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ต่างก็ผ่านการสอบคัดเลือกและผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ ก.ค. กำหนด ซึ่งเนื้อหาครอบคลุมขอบข่ายงานบริหารทุกด้าน นอกจากนี้หลักสูตรยังได้บรรจุเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเพิ่มขึ้นอีกด้วย จึงน่าจะมีส่วนสำคัญที่ทำให้ระดับปัญหาการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นเด็กเล็กของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาขั้นเด็กเล็กต่างกัน ไม่แตกต่างกัน

ยังเป็นไปตามที่ ฮีสนะ เจะอบง (2535 : 120) ศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์อำเภอ ในเขตการศึกษา 2 พบว่าศึกษานิเทศก์อำเภอที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันมีระดับปัญหาการปฏิบัติงานโดยภาพรวม คือ งานพัฒนางานวิชาการ งานพัฒนาการนิเทศ และงานวิจัย ประเมินผลและบริการ ไม่แตกต่างกัน เพราะสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดอบรมและประชุมเชิงปฏิบัติการแก่

ศึกษานิเทศก์จังหวัด และศึกษานิเทศก์อำเภอเป็นประจำทุกปี ในเรื่องการพัฒนาการนิเทศ ซึ่งทำให้ศึกษานิเทศก์อำเภอสามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษา ตามที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด จึงทำให้ศึกษานิเทศก์ที่มี ประสบการณ์ในตำแหน่งต่างกันมีระดับปัญหาในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน

จากงานวิจัยดังกล่าวยังสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมพงษ์ จินา (2534 : 129) ที่ว่าจากการที่ครูอาจารย์ได้พัฒนาตนเองในด้านความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับการ ปฏิบัติงานในหน้าที่ อันเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์อยู่เสมอเช่นนี้ ย่อมรับรู้สภาพปัญหาใน การดำเนินงานในแนวเดียวกัน และวิเชียร อ่อนประเสริฐ (2529 : 83) ผู้ได้ศึกษา ปัญหาการบริหารด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหารโรงเรียน ประถมศึกษาที่มีประสบการณ์ในตำแหน่งน้อยกว่า 5 ปี ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ใน ตำแหน่ง 5-10 ปี และผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปีขึ้นไป พบว่าการ บริหารงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไม่แตกต่างกัน ในทำนองเดียวกัน อัมพร โภคา (2527 : 130) ศึกษาสมรรถภาพในการบริหารงานด้านวิชาการด้าน บุคลากร ด้านธุรการ การเงิน และด้านความสัมพันธ์กับชุมชนของศึกษาธิการอำเภอใน ภาคใต้ตามที่เสนอแนะของผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งกว่า 6 ปี กับผู้บริหารที่มี ประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง 6 ปีขึ้นไป พบว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรง ตำแหน่งต่ำกว่า 6 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่ง 6 ปีขึ้นไป มี สมรรถภาพในการบริหารไม่แตกต่างกัน

แสดงว่าประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมิใช่เป็นตัวแปรที่สำคัญที่เป็นเหตุให้ ระดับปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนคติสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา แตกต่างกันแต่อย่างใด

3.4 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนคติสุขภาพใน โรงเรียนประถมศึกษา ที่ครูผู้รับผิดชอบมีประสบการณ์การเข้ารับการอบรมต่างกัน พบว่าครู ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ที่มีประสบการณ์การเข้ารับการอบรมต่างกัน มีปัญหา ในการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่า ปัจจุบันครู อาจารย์ ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นเป็นจำนวนมากและยังมีโอกาสศึกษาหา ความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองจากตำราหรือสถานศึกษาต่าง ๆ อยู่ตลอดเวลา จึงทำให้ปัญหา

การดำเนินงานไม่แตกต่างกัน ดังที่ เดลิมพล สัตถภากรณ์ (2521 : 2) กล่าวว่า การเรียนรู้ อาจเกิดขึ้นได้ 2 ทาง กล่าวคือ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การทำงานในแต่ละวัน โดยอาศัยสังเกต คิด พิจารณา และอีกทางหนึ่งคือ การเรียนรู้บางสิ่งบางอย่างได้ด้วยการมีกรอบอย่างเป็นระบบ ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า ครูผู้สอนถึงแม้ไม่ได้ผ่านการอบรมหรือผ่านการอบรมน้อยก็ตาม สามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์ได้ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรินทร์ ศรีศิริ (2515 : 3-9) กล่าวว่า ผู้ที่จะประกอบอาชีพครูหรือผู้ที่เป็นครูต้องทำตัวเป็นพหุสูต เพื่อทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก รักการอ่าน การศึกษาค้นคว้าปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทำการสอนได้ดีตาม หลักสูตร และมีความรู้ในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี จึงทำให้ปัญหาการเรียนการสอน ไม่แตกต่างไปจากครูที่ผ่านการอบรมมาก

จากเหตุผลดังกล่าว จึงทำให้ครูที่มีประสบการณ์การเข้ารับการอบรมน้อย และครูที่มีประสบการณ์การเข้าอบรมมาก มีปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิโรจน์ พรหมนิเทศ (2526 : 109) ซึ่งศึกษาสมรรถภาพของครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาพบว่า สมรรถภาพของครูด้านการแสวงหาความรู้ ครูภาษาอังกฤษและนักวิจัย มีความเห็นตรงกันว่าจำเป็นมากที่สุดที่ครูภาษาอังกฤษจะต้องศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษอยู่เสมอ ทั้งนี้เพื่อนำแนวความคิดใหม่ ๆ มาปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น เพราะปัจจุบันความรู้วิชาการต่าง ๆ เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว หากครูภาษาอังกฤษหยุดนิ่งอยู่กับที่ไม่ศึกษาหาความรู้วิชาการ และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ หรือวิธีสอนภาษาอังกฤษใหม่ ๆ อาจทำให้เป็นคนล้าสมัยด้วย เหตุนี้จึงทำให้ครูที่ไม่ผ่านการอบรมพยายามปรับปรุงการสอนด้วยการศึกษาค้นคว้าในระดับสูงขึ้น และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง จึงสามารถปฏิบัติการสอนไม่แตกต่างกับครูที่ผ่านการอบรม และอุมา เศรษฐสุข (2536 : 111-112) พบว่า ครูสอนภาษาอังกฤษที่ได้รับการคัดเลือกเป็นครูดีเด่นที่มีสภาพการได้รับการอบรมต่างกัน มีการปฏิบัติการสอนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ครูสอนภาษาอังกฤษที่ไม่ผ่านการอบรม อาจจะทำดังศึกษาอยู่ในระดับที่สูงขึ้น และศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองจากตำราหรือเอกสารต่าง ๆ เพื่อที่จะนำความรู้ไปพัฒนาการสอน

สอดคล้องกับ นิมล ชัยฤกษ์ (2537 : 136) พบว่า ครูที่ผ่านและไม่ผ่านการอบรม มีความต้องการเกี่ยวกับวิธีการจัดเสริมสมรรถภาพงานเลือกกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันเพราะครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังไม่ผ่านการอบรมเกี่ยวกับการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ จึงทำให้มีพื้นฐานความรู้ที่อยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกัน ความต้องการเกี่ยวกับวิธีการจัดเสริมสมรรถภาพจึงไม่แตกต่างกัน

นอกจากนี้ ชูติมา กิพย์โอสถ (2536 : 127) พบว่า จำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน เพราะว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครูอนามัยโรงเรียน นอกจากรับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนแล้ว ยังมีงานประจำอื่น ๆ อีกมาก ทั้งงานปฏิบัติการสอน งานส่งเสริมการสอน และงานสนับสนุนการสอน สำหรับครูอนามัยโรงเรียน และงานบริหาร งานบริการ และงานวิชาการในกลุ่มเจ้าหน้าที่สาธารณสุข นอกจากนี้ยังต้องรับผิดชอบงานพิเศษ เช่น งานธุรการ การเงินและพัสดุ ซึ่งแม้ว่าเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครูอนามัยโรงเรียนส่วนใหญ่จะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานอนามัยโรงเรียนแล้ว แต่เนื่องจากงานที่ได้รับการฝึกอบรมมาปฏิบัติจริงได้น้อย จำนวนครั้งที่ได้รับการฝึกอบรมจึงไม่มีผลกับการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน

3.5 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ครูผู้รับผิดชอบมีระดับความรู้การดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ต่างกัน พบว่า ครูผู้รับผิดชอบที่มีระดับความรู้การดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ส่วนใหญ่ ได้ดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาเป็นประจำจนเกิดความชำนาญ และด้วยเหตุนี้ อาจเป็นไปได้ว่าประสิทธิภาพการดำเนินงานของครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ไม่ควรมีความรู้เฉพาะในการดำเนินงานดังกล่าว ประกอบกับครูประจำชั้นในโรงเรียนทุกคนก็มีส่วนช่วยเหลือในการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ให้บรรลุวัตถุประสงค์อีกด้วย

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุเทพ อ่วมเจริญ (2529 : 73) ศึกษา เรื่องการปฏิบัติงานการศึกษานอกโรงเรียนของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ พบว่า ความรู้เกี่ยวกับงานไม่มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน

ยังเป็นไปตามที่ จำเป็น ชาญชัย (2535 : 92) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการจัดตั้งกองทุนฯ และเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้าน พบว่า ความรู้ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการจัดตั้งกองทุนฯ และเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านของประชาชน อาจเนื่องมาจากประชาชนในชนบทส่วนใหญ่มีลักษณะชีวิตความเป็นอยู่ค่อนข้างเรียบง่าย มีการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกันทั้งในครอบครัว เครือญาติ ชุมชน และระหว่างชุมชน ด้วยเหตุนี้ อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประชาชนเหล่านั้นมีวิถีชีวิตและพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน ดังนั้น การยอมรับการจัดตั้งกองทุนฯ และเวชภัณฑ์ประจำหมู่บ้านของประชาชน น่าจะเป็นไปในลักษณะคล้ายคลึงกัน อันมิได้เกิดจากความรู้อันใด

เหมือนกับ ชูติมา ทิพย์โอสถ (2536 : 125) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน พบว่า ความรู้ในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน เพราะว่าเป็นผลมาจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครูอนามัยโรงเรียน ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานอนามัยโรงเรียนตามกิจกรรมบริการ ซึ่งมีเป้าหมายที่แน่นอนเป็นประจำทุกปี จนเกิดความชำนาญ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นไปได้ว่าการปฏิบัติงาน ไม่ต้องใช้ความรู้เฉพาะในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียน ประกอบกับการมอบหมายและการกระจางงานของผู้บริหาร ไม่สามารถพิจารณาตามความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ได้ด้วย ข้อจำกัดทางด้านบุคลากรของหน่วยงานที่ต่างกัน และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่มีความรู้ในการดำเนินงานอนามัยโรงเรียนระดับปานกลาง ซึ่งก็สามารถปฏิบัติงานได้

จากการที่ ประยุทธ์ โขชัย (2537 : 139) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท ในจังหวัดปัตตานี พบว่าความรู้ในโครงการไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท

นั่นคือการเฝ้าระวังฯ จะมีปัญหาหรือไม่ขึ้นอยู่กับระดับความรู้ของคุณ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงาน
 ใฝ่ระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยมี
 ข้อเสนอแนะ 2 ลักษณะ กล่าวคือ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้และข้อเสนอแนะเพื่อการ
 วิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ผลการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหาและแนวทางแก้ไขการดำเนินงานใฝ่ระวังและส่งเสริม
 ทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา นำไปใช้ได้ดังนี้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงานใฝ่ระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพ
 ในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา โดยภาพรวมทุกด้าน มีสภาพการดำเนินงานอยู่ใน
 ระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน คือ ด้านบริหาร และด้านบริการ มีสภาพการ
 ดำเนินงานอยู่ในระดับมาก แต่ด้านวิชาการ มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ซึ่งแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานใฝ่ระวังและส่งเสริม
 ทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา ควรจะต้องมีการปรับปรุงในด้านวิชาการ ดังนี้คือ
 โรงเรียนควรมีการประชุมสัมมนาอย่างน้อยปีละครั้ง เพื่อผู้บริหารโรงเรียน
 และครูจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องการเผยแพร่ทัศนสุขภาพการจัดป้าสนิเทศหรือ
 จัดนิทรรศการ การควบคุมอาหารที่มีโทษต่อทัศนสุขภาพและการจัดอบรมอาสาสมัครนักเรียน
 ในโรงเรียน (กรมอนามัย, น.ป.พ. : 24-25) เพื่อจะได้หาแนวทางในการดำเนินงาน
 ในเรื่องดังกล่าวข้างต้นให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับการควบคุมอาหารที่มีโทษต่อทัศนสุขภาพนั้นทางโรงเรียนก็ควบคุมอาหาร
 ที่จำหน่ายนักเรียนในโรงเรียนและโรงเรียนก็ควรแจ้งให้ผู้ปกครองควบคุมการซื้อขนมของ
 นักเรียนด้วย ส่วนการจัดอบรมอาสาสมัครนักเรียนในโรงเรียน ก็ให้ทางโรงเรียนแจ้ง
 โครงการแน่นอนไปหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทัศนสุขภาพ มาร่วมเป็นวิทยากร
 และร่วมจัดกิจกรรมให้อาสาสมัครนักเรียน ซึ่งหากทุกฝ่ายได้ร่วมมือกันดำเนินงานในด้าน
 วิชาการอย่างจริงจังก็จะทำให้มีสภาพอยู่ในระดับมากได้เช่นกัน

สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรมีการควบคุม กำกับ นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานเฝ้าระวัง และส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาอย่างจริงจังและต่อเนื่อง และจัดสรรงบประมาณในส่วนของผู้ใช้สอยและวัสดุให้แก่ทางโรงเรียนให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้โรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ฝ่ายทันตสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และสถานีอนามัย ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา และให้ทางโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนจัดทำโครงการร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพ เพื่อจัดแผนพรทัศน์ศึกษา หรือจัดนิทรรศการ โดยจัดทำเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อทุกฝ่ายเกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโครงการและให้ความร่วมมือมากกว่าที่เป็นอยู่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดสรรอัตรากำลังครู งบประมาณให้กระจายไปสู่โรงเรียนต่าง ๆ ให้เพียงพอ เพื่อให้โรงเรียนดำเนินงาน ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

1.2 จากผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับปานกลางนั้น สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสงขลา และหน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพ ควรร่วมกันหาแนวทางสนับสนุนให้ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเฝ้าระวังฯ ปฏิบัติงานมีปัญหาลงอยู่ในระดับน้อย หรือไม่มีปัญหาเลย โดยการจัดอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพในโรงเรียนปีละ 2 ครั้ง และควรจัดให้มีการติดตามกำกับ งานอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนั้นก็ควรประเมินผลการดำเนินงาน โดยหน่วยงานผู้รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพ และแจ้งผลให้ทางโรงเรียนทราบด้วย เพื่อจะได้ปรับปรุงและแก้ไขการดำเนินงานต่อไป

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้รับผิดชอบที่อยู่ในขนาดโรงเรียน หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทันตสุขภาพ, ประสบการณ์การทำงาน, ประสบการณ์การเข้ารับการอบรม และระดับความรู้ต่างกัน มีปัญหาในการดำเนินงานเฝ้าระวังและส่งเสริมทัศนสุขภาพใน

โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นสำหรับการดำเนินงาน
 ใฝ่ระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสงขลา สามารถ
 มอบหมายให้ครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานใฝ่ระวังฯ ดำเนินงานโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึง
 ขนาดของโรงเรียน, หน่วยงานที่รับผิดชอบโรงเรียนทางด้านทัศนศรัทธา, ประสบการณ์
 การทำงาน, ประสบการณ์การเข้ารับการอบรม และระดับความรู้ของครู เพราะครูที่ได้รับ
 มอบหมายสามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพที่ดีเท่ากันทุกคน หรืออาจจะใช้วิธีการคัดเลือก
 ครูผู้รับผิดชอบ โดยพิจารณาตามความสมัครใจ ความสนใจด้านทัศนศรัทธาเป็นพิเศษ และ
 เป็นผู้ที่รับผิดชอบงานอื่น ๆ ไม่มากนักและถ้าหากมีบุคลากรเพียงพอ อาจจะมีมอบหมายให้มี
 ผู้ปฏิบัติงานด้านทัศนศรัทธามากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เช่น จำนวนชั่วโมงที่สอน วิชาเอกที่ครูจบ จำนวนครั้ง
 การนิเทศของเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ว่ามีตัวแปรใดบ้างที่คาดว่าจะมีผลต่อการดำเนินงาน
 ใฝ่ระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา

2.2 การศึกษาถึงกระบวนการในการดำเนินงานใฝ่ระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธา
 ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของการดำเนินงาน
 ใฝ่ระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา

2.3 ควรมีการศึกษาผลการดำเนินงานใฝ่ระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาใน
 โรงเรียนประถมศึกษา ศึกษาจากกลุ่มประชากรกลุ่มอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น นักเรียน
 ครูประจำชั้น ผู้บริหาร หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนขึ้น

2.4 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานใฝ่ระวังและส่งเสริมทัศนศรัทธาใน
 โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา

2.5 ศึกษาทัศนศรัทธาของนักเรียนร่วมด้วยประสิทธิภาพการดำเนินงานใฝ่ระวัง
 และส่งเสริมทัศนศรัทธาในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดสงขลา

2.6 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งและครอบคลุม อาจจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ